

**STATENS TILBUD
VED
REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE
FOR
AVTALEÅRET 2017/2018**

Oslo 16. februar 2017

Innhold

1.	Innledning.....	4
2.	Grunnlaget for forhandlingene	5
3.	Politiske føringer.....	5
3.1	Mål med reindriftpolitikken	5
3.2	Reindriftsavtalen som reindriftpolitisk virkemiddel	6
3.3	Inneværende reindriftsavtale	7
4.	Den økonomiske utviklingen i næringen	8
4.1	Totalregnskapet for reindriften	8
4.2	Totalregnskapet for 2015 fordelt på reinbeiteområde	9
4.3	Sidaandelens økonomi.....	12
5.	Slakting.....	15
6.	Omprioriteringer i Reindriftsavtalen 2016/2017	16
6.1	Utestenging fra vinterbeiter i Sverige.....	16
6.2	Inndekning av beregnet overforbruk på post 75 i 2017.....	16
7.	Reindriftsfradraget	17
8.	Statens tilbud til Reindriftsavtalen 2017/2018.....	17
8.1	Innledning.....	17
8.2	Satsingsområder for Reindriftsavtalen 2017/2018	17
8.3	Bevilgning over statsbudsjettet 2017	18
8.3.1	Bevilgningsramme	18
8.3.2	Priser	18
8.4	Utviklings- og investeringstiltak (RUF)	19
8.4.1	Økonomisk ramme	19
8.4.2	Kapittel 1151 post 51 – Reindriften utviklingsfond	19
8.4.3	Kvinnerettede tiltak	20
8.4.4	Forskning og utvikling	21
8.4.5	Konfliktforebyggende tiltak	22
8.4.6	Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og verdiskaping	22
8.4.7	Fagbrevordningen.....	23
8.4.8	Markedstiltak	23
8.4.9	Reintransport/pramming	24
8.4.10	Reindriftsanlegg	25
8.4.11	Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.....	25
8.4.12	Nytt klassifiseringssystem	25
8.4.13	Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder.....	26
8.4.14	Støtte til kurs i bruk av krumkniv.....	26
8.4.15	Individmerkning av rein	26
8.4.16	Videreutvikling av reindriften arealbrukskart.....	27
8.4.17	Andre ordninger som sorterer under RUF.....	28
8.5	Utredninger/oppfølginger av rapporter finansiert over RUF.....	28
8.5.1	Utredning for å avdekke mulighetene for å knytte de direkte tilskuddsordningene til nytt klassifiseringssystem	28
8.5.2	Utredning av innretning og organisering av HMS-tiltak i reindriften	28
8.5.3	Oppfølging av selvstyrer rapporten	29
8.6	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	29
8.6.1	Økonomisk ramme	29
8.6.2	Distriktstilskudd.....	30

8.6.3	Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	30
8.6.4	Produksjonspremie	31
8.6.5	Kalveslaktetilskudd.....	31
8.6.6	Særskilt driftstilskudd til ungdom.....	32
8.6.7	Etableringstilskudd.....	32
8.6.8	Ektefellestilskudd	32
8.6.9	Frakttilskudd	32
8.6.10	Rapportering av slaktet rein	33
8.7	Velferdsordninger.....	33
8.8	Organisasjonstilskudd	34
8.9	Fordeling av tilbudets ramme.....	35
	Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill. kroner):	35
9.	Forhold utenfor rammen for Reindrifftsavtaleforhandlingene	37
9.1	Togpåkjørsler	37
9.2	Skrantesjuka (Chronic Wasting Disease CWD).....	37
9.3	Håndtering av slakteavfall og tap av rein til rovvilt.....	38
9.4	SRU 2 og behandling av arealsaker i tråd med folkeretten	38
9.4.1	SRU 2.....	38
9.4.2	Behandling av arealsaker i tråd med folkeretten.....	39

1. INNLEDNING

Statens forhandlingsutvalg viser til Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRLs) krav av 11. januar 2017 til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018, og legger med dette fram Statens tilbud og tilsvar. Tilbudet legges fram som grunnlag for videre forhandlinger.

NRL har satt den økonomiske rammen for sine krav for avtaleåret 2017/2018 til 143,1 mill.kroner, en økning på 28,6 mill.kroner i forhold til gjeldende avtale på 114,5 mill. kroner. Dette utgjør en økning på hele 25 pst.

I sitt krav viser NRL til en rekke tiltak som de mener er viktige for å sikre at reindriften oppnår målsettingen om å være økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig. Konkret prioriterer NRL tiltak som bedre skal sikre reindriften arealer, tiltak som styrker reindriften rett til selvstyre og selvbestemmelse, tiltak som sikrer gode velferdsordninger og HMS-tiltak, samt tiltak som sikrer reindriften bærekraft sett i sammenheng med rovvilttap. Når det gjelder de direkte tilskuddene, prioriteres reineiere med mindre enn 250 rein.

Videre krever NRL gjeninnføring av en rekke tilskuddsordninger som er avvirket de siste årene, og en videreføring av ordninger som er avtalt avvirket. I tillegg har NRL fremmet krav som tilsvarer det de har løftet frem i konsultasjonene om ny melding til Stortinget om reindriftpolitikken.

Innledningsvis understreker Staten at det under den sittende regjering har vært innført endringer i innretning av tilskudd, noe som har bidratt til en positiv økonomisk utvikling i reindriftnæringen, jfr. kap 4. I Statens tilbud legges det derfor ikke opp til å gjeninnføre ordninger som er avvirket under sittende regjeringens funksjonstid. Det legges heller ikke opp til å behandle tiltak som har vært gjenstand for konsultasjoner i forbindelse med utarbeidelsen av ny melding til Stortinget om reindriftpolitikken. Nevnte ordninger vil derfor ikke bli omtalt eller vurdert i Statens tilbud.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2018. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2017-2018) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil i utgangspunktet ikke inneholde forslag til budsjettvedtak utover omdisponeringer mellom poster for 2017. Imidlertid forutsettes det at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2018.

I kapittel 2 gjennomgås grunnlaget for forhandlingene. I kapittel 3 gis en beskrivelse av Regjeringens og Stortingets politiske føringer for reindriftpolitikken. I kapittel 4 gis en beskrivelse av den økonomiske utviklingen i reindriften. Kapittel 5 orienterer om siste års slaktetall, og kapittel 6 omhandler omprioriteringene i Reindrifftsavtalen 2016/2017. Kapittel 7 orienterer om reindriftsfradraget. Kapittel 8 inneholder Statens tilbud til

forhandlingene om Reindriftsavtalen 2017/2018. I kapittel 9 behandles avslutningsvis enkelte av de spørsmål som NRL har reist i sitt krav, og som ligger utenfor rammene for avtaleforhandlingene.

2. GRUNNLAGET FOR FORHANDLINGENE

Reindriftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindriftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftpolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler.

Hovedavtalen for reindriften åpner for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. I hovedavtalen er dette konkretisert til å være faglige, sosiale, organisasjonsmessige, og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftpolitikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindriftnæringen representert ved NRL kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindriftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan NRL legge frem problemstillinger gjennom forhandlingene, og LMD kan bidra til at NRL får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget, forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

3. POLITISKE FØRINGER

3.1 Mål med reindriftpolitikken

Mål og retningslinjer for reindriftpolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftpolitikken – ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Det er en politisk målsetting å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I den forbindelse ønsker regjeringen å legge til rette for de utøverne som får sin hovedinntekt fra reindriften.

I Regjeringsplattformen vises det til at reindriften er en viktig næring i deler av landet. Den sikrer matproduksjon og utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker. Videre at næringen er en forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Det vises også til samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig folkeparti hvor det bl.a. fremgår at avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes. Videre at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet.

Arbeidet med melding til Stortinget om reindriftspolitikken er i en slutfase. Konsultasjonene med Sametinget og NRL om aktuelle tiltak ble avsluttet med et siste konsultasjonsmøte den 3. februar. I utarbeidelsen av meldingen har Landbruks- og matdepartementet tydelig kommunisert at det skal legges frem en næringsrettet melding. Statens forhandlingsutvalg viser til at det er et mål at Reindriftsavtalen 2017/2018 også har stor oppmerksomhet på næringsutvikling og økt lønnsomhet i reindriften.

3.2 Reindriftsavtalen som reindriftspolitisk virkemiddel

Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. I forhandlingene om reindriftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen. Her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

Fra og med reindriftsavtalen 2003/04 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet på tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt.

For reindriftsnæringen har man prioritert de produksjonsavhengige tilskuddene framfor mer produksjonsnøytrale ordninger. Bakgrunnen for dette er at man ønsker å stimulere til økt slakteuttak og produksjon per dyr. I motsetning til de øvrige primærneringene, har det vært en markant økning av antall personer i reindriften de siste årene. Dette har medført at man fra statens side ikke har prioritert rekrutteringstiltak i de siste års reindriftsavtaleforhandlinger.

Dagens tilskuddssystem har bidratt til en positiv effekt på slakteuttaket og verdiskapingen i reindriften. Samlet sett har det bidratt til å øke forutsigbarheten i næringen, samt en forenkling i forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene.

Under sittende regjering sin funksjonstid er tiltak som støtter opp om økologisk bærekraft blitt prioritert. Samtidig er det lagt større vekt på næringsretting for de reindriftsutøverne som har sin hovedinntekt fra reindriften. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert på bekostning av tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slakting og omsetning. Også for Reindriften utviklingsfond (RUF) er tiltak som legger til rette for økt slakting og omsetning blitt prioritert.

Gjennom reintallsprosessen har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindriftsavtalen og reindriftsloven. Konkret har dette medført at de som ikke har fulgt opp vedtak om øvre reintall, har fått betydelige avkortninger.

3.3 Inneværende reindriftsavtale

Inneværende reindriftsavtale for 2016/2017 innebærer økonomiske tiltak i reindriftnæringen på i alt 114,5 mill. kroner. Dette er en økning på 1,5 mill. kroner i forhold til Reindriftsavtalen 2015/2016.

Reindriftsavtalen 2016/2017 sitt hovedmål er å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Reindriftsavtalen 2016/2017 gir grunnlag for økt inntjening gjennom økt slakteuttak og verdiskaping hos den enkelte reindriftsutøver. Samtidig underbygger den fremforhandlede avtalen den dreining man har hatt i reindriftsavtalens virkemidler de senere årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de reindriftsutøverne som har sin hovedinntekt fra reindriften. Den helhetstenking som ligger bak den fremforhandlede avtalen, gir grunnlag for en positiv utvikling og økt inntjening hos den enkelte reieneier. Dette er av stor betydning for ivaretagelse og utvikling av den reindriftsamiske kulturen.

Ved Stortingets behandling av reindriftsavtalen har en samlet komité støttet den linjen som de tre siste avtalene har hatt. Ved Stortingets behandling av Prop 77 S (2015-2016) *Reindriftsavtalen 2016/2017, og endringer i statsbudsjettet 2016 m.m.* leverte næringskomiteen også ved denne behandlingen en samlet innstilling, jf. Innst. 278 S (2015 – 2016). Komiteen viser bl.a. til at økt slakteuttak, økt verdiskaping, økt satsing på kvalitet og dermed økt inntjening, er de beste garantier for ivaretagelse og videreutvikling av reindriften kulturarv.

Statens forhandlingsutvalg trekker også frem komiteens behandling av Reindriftsavtalen 2015/2016 hvor en enstemmig komité uttaler følgende:

"Komiteen er enig med regjeringen i at den fremforhandlede Reindriftsavtalen for 2015/2016 gir grunnlag for økt inntjening og verdiskaping hos den enkelte reieneier.

Samtidig viderefører avtalen den dreining man har hatt de siste årene ved vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet. Dette er det bred politisk enighet om."

4. DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN

4.1 Totalregnskapet for reindriften

Totalregnskapet viser en økning i resultatmålene fra 2014 til 2015. Vederlag til arbeid og egenkapital øker fra 54,1 mill. kroner i 2014 til 102,3 mill. kroner i 2015 (+48,2 mill. kroner). Målt per årsverk økes vederlag til arbeid og egenkapital fra 56.397 kroner i 2014 til 107.621 kroner i 2015, og målt per siidaandel økes vederlag til arbeid og egenkapital fra 94.527 kroner i 2014 til 178.080 kroner i 2015.

Sum produksjonsbaserte inntekter økes fra 128,3 mill. kroner i 2014 til 176,1 mill. kroner i 2015 (+47,8 mill. kroner). Det er en økning i kjøttinntektene på 31,1 mill. kroner, mens den totale livdyrverdien er beregnet til -9,7 mill. kroner.

Posten andre produksjonsbaserte inntekter reduseres med 2,7 mill. kroner fra 2014, mens posten binæringsinntekter øker med 0,4 mill. kroner.

Sum statstilskudd økes fra 76,4 mill. kroner i 2014 til 84,9 mill. kroner i 2015 (+8,6 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til posten Ordinære tilskudd (+5,1 mill. kroner).

Erstatningene for tap av rein ble redusert fra 66,6 mill. kroner i 2014 til 63,9 mill. kroner i 2015 (-2,7 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 5,9 mill. kroner i 2014 til 13,2 mill. kroner i 2015 (+7,3 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 277,1 mill. kroner i 2014 til 338,1 mill. kroner i 2015 (+60,1 mill. kroner).

Siidaandelenes kostnader øker fra 171,5 mill. kroner i 2014 til 188,3 mill. kroner i 2015 (+16,8 mill. kroner) og felleskostnadene reduseres fra 27,9 mill. kroner i 2014 til 24,5 mill. kroner i 2015 (-3,4 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader øker fra 9,3 mill. kroner i 2014 til 10,4 mill. kroner i 2015 (+1 mill. kroner).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 208,7 mill. kroner i 2014 til 223,1 mill. kroner i 2015 (+14,4 mill. kroner). Foruten en reduksjon i kostnadene fra 2010 til 2011, har de totale kostnadene fra og med 2006 til og med 2015 økt med 91 pst. De største utgiftene er til avskrivninger (18 pst), kjøretøy og maskiner (18 pst.), varekjøp (14 pst.) og utstyr (13 pst.). Renter på lånt kapital reduseres fra 14,3 mill. kroner i 2014 til 12,7 mill. kroner i 2015 (-1,6 mill. kroner).

Tabell 1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2012-2015, samt budsjett 2016 (1.000 kroner)

Budsjett

Regnskapsposter	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjonsbaserte inntekter:	122 825	117 844	128 344	176 103	140 881
Kjøtt og biprodukter	109 838	114 110	122 767	153 898	131 691
Endring i reinhjordverdien	-16 039	-29 781	-28 587	-9 661	-22 676
Binæringsinntekter	3 659	5 293	6 861	7 252	7 252
Andre	25 367	28 222	27 303	24 614	24 614
Statstilskudd:	65 438	70 628	76 361	84 933	99 670
Ordinære tilskudd	42 643	50 308	58 043	63 151	80 545
Andre tilskudd	13 758	12 800	12 065	14 215	12 495
Ekstraordinære tilskudd	579	579	0	1 835	1 090
Tilskudd til binæringer	2 668	1 105	889	0	0
Verdiskapningsprogram	873	944	687	75	852
Tiltak mot radioaktivitet	835	715	281	167	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4082	4 177	4 396	5 491	4 688
Erstatninger:	76 000	71 861	72 419	77 062	73 102
Tap av rein	72 672	67 725	66 550	63 850	65 363
Arealinngrep	3 328	4 136	5 869	13 212	7 739
Sum inntekter:	264 262	260 333	277 124	338 099	313 653
Kostnader:					
Siidaandelenes kostnader	137 905	153 435	171 500	188 279	154 707
Felleskostnader	27 170	28 754	27 915	24 496	24 915
Kostnader i tamreinlag	9 178	9 159	9 301	10 346	8 325
Sum kostnader:	174 253	191 347	208 716	223 121	187 947
Vederlag for arbeid og kapital	90 009	68 986	68 408	114 978	125 705
Renter på lånt kapital	9 520	9 159	14 309	12 704	12 671
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	80 489	59 130	54 099	102 274	113 035
Per årsverk(kr)	85 718	62 111	56 397	107 621	123 400
Per siidaandel (kr)	141 957	103 556	94 527	178 080	196 241
Sum årsverk	939	952	959	950	916
Ant.siidaandeler	567	571	572	574	576

4.2 Totalregnskapet for 2015 fordelt på reinbeiteområde

Tabell 2 viser totalregnskapet for 2015 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 304.207 kroner per årsverk. For Troms som ligger lavest, utgjør det 30.046 kroner per årsverk.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år,

har de også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Tabell 2 Totalregnskap for 2015 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kroner)

Reinbeite- Område	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.
Prod.baserte innt.	54 304	50 287	7 926	12 759	15 643	17 785
Kjøtt og biprod.	46 478	50 389	5 847	7 398	9 182	16 938
Endr. i reinhjordverdi	-1 080	-6 642	-1 468	-513	1 289	-979
Binæringsinntekter	1 932	2 504	372	1 088	670	686
Andre prod.bas.innt.	6 975	4 036	3 175	4 786	4 501	1 141
Statstilskudd:	21 652	30 965	4 056	8 030	6 583	8 016
Ordinære tilskudd	17 880	22 878	2 705	3 723	5 330	6 800
Andre tilskudd	2 596	7 572	927	1 513	626	939
Ekstraord. tilskudd	0	0	0	0	0	82
Tilskudd til binæringer	0	0	0	0	0	0
Verdiskapningsprogr.	0	0	0	75	0	0
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	0	167	0
Konfl.demp.rovvilt	1 176	515	424	2 720	460	195
Erstatninger:	18 228	18 306	12 095	14 402	8 335	2 953
Tap av rein	15 111	10 507	12 095	13 169	8 107	2 118
Arealinngrep	3 117	7 799	0	1 233	228	836
Sum inntekter	94 185	99 558	24 076	35 191	30 560	28 755
Kostnader:						
Siidaandelenes kostn.	66 648	60 894	16 667	21 054	11 311	11 705
Felleskostnader	5 416	3 459	3 948	6 788	3 091	1 794
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	72 064	64 353	20 615	27 842	14 402	13 499
Vederlag for arbeid og kapital	22 121	35 205	3 461	7 349	16 158	15 256
Renter på lånt kapital	3 990	4 684	1 178	954	655	958
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	18 130	30 521	2 284	6 395	15 503	14 298
Per årsverk (kr)	62 953	81 174	30 046	92 679	287 099	304 207
Per siidaandel (kr) 1)	109 220	146 035	47 573	152 258	397 522	476 590
Sum årsverk	288	376	76	69	54	47
Antall siidaandeler	166	209	48	42	39	30

Endringene fra 2014 til 2015 i totalregnskapets hovedposter er som følger;

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med om lag 11,8 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene øker med 20,2 mill. kroner. Statstilskuddene reduseres med 2,9 mill. kroner. De totale erstatningene reduseres med 4,7 mill. kroner.

Totalt øker inntektene med 12,6 mill. kroner, samtidig som kostnadene øker med 6,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Resultatmålene øker. De produksjonsbaserte inntektene øker fra 24,5 mill. kroner i 2014 til 50,3 mill. kroner i 2015. Statstilskudd og erstatninger øker med til sammen 13,2 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene øker med 38,9 mill. kroner. Samtidig øker kostnadene med om lag 2,1 mill. kroner sammenlignet med 2014. Inkludert reduserte rentekostnader øker da vederlaget til arbeid og egenkapital med totalt 37,6 mill. kroner sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler er uendret.

Troms: Ett av de to områdene/sonene hvor resultatmålene reduseres. Dette kommer blant annet som en følge av en reduksjon i produksjonsbaserte inntekter og statstilskudd på 0,6 mill. kroner. Erstatningene øker med 1,3 mill. kroner. Totalt utgjør dette en inntektsøkning på 0,7 mill. kroner. Troms har imidlertid økt sine totale kostnader med 6,6 mill. kroner sammenlignet med 2014. Samlet gir dette en reduksjon i vederlaget til arbeid og egenkapital på 5,4 mill. kroner. Antall siidaandeler er økt fra 47 til 48.

Nordland: Resultatmålene øker. Alle inntektsposter, bortsett fra en liten reduksjon i den samlede livdyrverdi, er høyere enn i 2014. Samtidig har Nordland redusert både de totale kostnadene og renteutgiftene. Som en følge av dette øker vederlaget til arbeid og egenkapital med 4,3 mill. kroner, noe som er en økning på 29 pst. sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler er økt fra 41 til 42.

Nord-Trøndelag: Vederlaget til arbeid og egenkapital øker med 0,5 mill. kroner. Dette kommer hovedsakelig som en følge av en økning i den samlede livdyrverdi, samt høyere tilskuddsutbetalinger. Erstatningene reduseres. Området har økt sine totale kostnader noe, totalt 0,3 mill. kroner sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler er uendret.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Resultatmålene har en økning. Dette på tross av at endringen i den samlede livdyrverdi reduseres, binæringsinntekter reduseres, statstilskudd reduseres og erstatningene reduseres. Området har derimot en forholdsvis stor økning i kjøttinntektene med 4,7 mill. kroner fra 2014. Dette er en følge av at både slaktevekter, pris og kvantum var høyere i 2015 enn de var i 2014. Når området i tillegg reduserer sine totale kostnader og renteutgifter, medfører dette en total økning i vederlag til arbeid og egenkapital på 0,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Tamreinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital øker med 4 mill. kroner sammenlignet med 2014. I Tamreinlagene var det i 2015 også en økning i uttaket og prisene, noe som medfører at kjøttinntektene øker med 1,4 mill. kroner. Samtidig øker både statstilskuddene og erstatningene med totalt 5,1 mill. kroner. Den samlede livdyrverdien reduseres med 1,5 mill. kroner, og kostnadene øker med om lag 1 mill. kroner. Antall årsverk er uendret på 40.

4.3 Sidaandelenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene.

Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 564.587 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark og 546.520 i Polmak/Varanger, til 121.815 i Troms.

Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 482 kroner per rein i Troms og 1.294 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindrifftsavtalens ordninger får uttelling i form av høyere utbetaling. Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2015 størst i Sør-Trøndelag/Hedmark med 612 kroner per rein og lavest i Karasjok med 324 kroner per rein. For 2015 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark med 267.213 kroner og lavest i Troms med 84.494 kroner.

De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene.

Tilsvarende varierer de totale kostnader per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med hhv. 1.921 og 1.700 kroner per rein, mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene per rein med 810 kroner per rein. Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 3 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2015 (kr)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter pr siidaandel	564 520	177 370	241 094	121 815	176 138	235 441	564 587
Kjøttinntekter pr rein	1 030	517	634	482	511	638	1 294
Statstilskudd pr siidaandel	184 235	111 034	148 158	84 494	191 201	168 794	267 213
Statstilskudd pr rein	336	324	390	334	554	457	612
Erstatninger pr siidaandel	201 844	76 613	87 587	251 980	342 896	213 711	98 436
Erstatninger pr rein	368	223	230	997	994	579	226
Totale inntekter pr siidaandel	1 039 680	397 039	476 353	501 589	837 887	783 595	958 490
Totale inntekter pr rein	1 896	1 158	1 253	1 985	2 428	2 123	2 197
Totale kostnader pr siidaandel	755 797	318 105	307 908	429 480	662 912	369 285	449 960
Totale kostnader pr rein	1 378	928	810	1 700	1 921	1 000	1 031
Vederlag arbeid og egenkapital pr siidaandel	256 250	56 192	146 035	47 573	152 258	397 522	476 590
Vederlag arbeid og egenkapital pr rein	467	164	384	188	441	1 077	1 092
Reintall pr siidaandel	548	343	380	253	345	369	436
Inntekter utenfor reindriften pr siidaandel	402	345	366	345	330	398	317

Tabell 3 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelenes økonomi først og fremst er betinget av økt inntjening per rein.

Tabell 4 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2012-2015 (kroner)

Reinbeiteområde	2012	2013	2014	2015
Polmak/Varanger	188 652	365 251	335 270	256 250
Karasjok øst	-87 335	8 672	-95 265	-13 761
Karasjok vest	155 080	-24 082	28 267	108 157
Øst-Finnmark	86 581	89 646	70 944	109 220
Kautokeino øst	-7 521	-1 647	-68 836	125 294
Kautokeino midt	101 381	6 181	36 456	126 743
Kautokeino vest	1 143	-53 867	-111 676	202 334
Vest-Finnmark	43 296	-4 843	-33 892	146 035
Troms	207 723	118 248	163 331	47 573
Nordland	258 692	138 540	50 977	152 258
Nord-Trøndelag	424 555	338 945	384 289	397 522
Sør-Tr/Hedmark	349 574	419 193	450 192	476 590
Sum samisk reindrift	124 231	88 532	75 051	178 078
Tamreinlag ¹	264 479	219 967	276 479	375 583
Totalt	141 957	103 556	94 527	178 078

Tabell 4 viser at vederlag for arbeid og egenkapital i 2015 er på sitt høyeste i sammenligningsperioden. Det foreligger en betydelig økning sammenlignet med 2014, da vederlagsmålet var på sitt laveste gjennom mange år. Dette gjelder for samtlige områder, bortsett fra Polmak/Varanger og Troms, som har redusert sitt vederlagsmål sammenlignet med fjoråret.

Statens forhandlingsutvalg viser til at dagens reindrift i storgrad er basert på kjøttproduksjon. Dette er den viktigste inntektskilden i næringen. For å sikre god lønnsomhet i driften, er det derfor avgjørende å ha en høyest mulig kjøttproduksjon. Historisk sett har reindriften i alle reinbeiteområder klart å produsere opp mot 15 kg per rein, målt ut fra slakteveker og reintall. Dersom man setter dette som potensiell kjøttproduksjon, og med en kilopris på 70 kroner, får man med dagens øvre reintall på 209 700 dyr, en produksjon som gir totalt 220 185 000 kroner i kjøttinntekter. Fordelt på 533 siidaandeler gir dette kjøttinntekter på om lag 410.000 kroner per andel. Med statens tilbud til produksjonspremie og fullt tilslag fra siidaandelene gir dette mulighet for om lag 140 000 kroner i produksjonspremie til den enkelte siidaandel. Totalt gir dette per siidaandel i snitt om lag 550.000 kroner i kjøttinntekter, inkludert produksjonspremie.

¹ Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene

5. SLAKTING

Nytt klassifiseringssystem ble innført fra og med slaktesesongen 2015/2016. Tilnærmet samtlige av slakteriene har nå klassifiserer som klassifiserer reinen etter et felles system for hele Norge. Dagens slakting blir rapportert inn til Anemalia som fortløpende kontrollerer den klassifiseringen som finner sted hos det enkelte slakteriet.

Det nye systemet premierer ikke vekt, men kvalitet knyttet til kjøttfylde. Gjennom det nye systemet har næring og forvaltning fått et verktøy som tidligere ikke har vært tilgjengelig for reindriftsnæringen. Næringen gis en forutsigbarhet og motiveres til levering av rein av god kvalitet. God kvalitet gir god pris. Forvaltningen har på sin side nå mulighet til løpende oversikt over utviklingen i det enkelte distrikt.

I henhold til innrapporterte tall fra slakteriene er det slaktet om lag 82.800 rein i kalenderåret 2016, herunder om lag 69.800 rein høsten 2016 ved de registrerte slakteriene. Dette er en betydelig økning i forhold til 2015 (73.600 rein). I tillegg kommer privat uttak, herunder privat uttak for lokal omsetning.

Slaktedata for 2016 tilsier en gjennomsnittlig slaktevekt på henholdsvis 19,3 kg for kalv og 32,1 kg for voksne dyr, og en kalveandel på 78 pst.

Basert på foreløpig innrapporterte priser, anslås en gjennomsnittspris på 66,80 kr per kg i 2016 (2015: 80,30 kr per kg). Det gjøres oppmerksom på at reduksjonen skyldes overgangen fra å beregne bruttopris til å beregne nettopris. (Nettoprisen reelt sett har økt fra 2015 til 2016). For 82.800 rein, gir dette et totalt slaktekvantum på 1.881 tonn og en verdi på 125,6 mill. kroner for rein omsatt via slakteri.

Det er utfordrende å forutsi slakteuttaket for 2017. Uttaket i 2017 vil være avhengig av årets produksjon og tap. Videre kan man få forskyvninger i slaktetidspunktet høsten 2017 grunnet klimatiske forhold, slik at hoveduttaket ikke finner sted før vinteren 2018. I tillegg ligger det nå en usikkerhet om markedssituasjonen. Dette kan påvirke slakterienes mottaksmuligheter. Et mer krevende marked vil også påvirke prisen til reieneier. Redusert pris vil igjen kunne påvirke reieneierens vilje til å slakte.

Per 9. februar var det slaktet kun om lag 5400 rein siden nyttår. Dette er noe lavere tall sammenlignet med de siste årene.

Dersom reieneierne får levert og tar ut årets produksjon, forventes en fortsatt økning av vektene. Økte vekter vil igjen medføre økt pris til reieneier.

Nytt klassifiseringssystem gjør det særlig gunstig å slakte kalv. Ved god kalvetilgang også våren 2017, forventes det at kalveandelen av det totale uttaket vil holde seg på et høyt nivå.

6. OMPRIORITERINGER I REINDRIFSAVTALEN 2016/2017

6.1 Utestenging fra vinterbeiter i Sverige

Statens forhandlingsutvalg orienterer om at finansiering av tiltak for distrikt som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil løses på utsiden av Reindrifftsavtalen. For å sikre driftsgrunnlaget for disse distriktene også vinteren 2016/2017, vil det bli omdisponert inntil 1,9 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 til kapittel 1151 post 51 i 2017 til føring og andre nødvendige tiltak.

Det vil bli utarbeidet en forskrift for ordningen. Etter innspill fra flere av de berørte reinbeitedistriktene, vil mulige tidspunkt for tidligere utbetalinger av tilskuddet bli vurdert.

6.2 Inndekning av beregnet overforbruk på post 75 i 2017

Grunnlaget for beregning av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2016/17 er slakteuttak og omsetning i kalenderåret 2016 (driftstilskudd, produksjonspremie, ektefelle-/samboertillegg), samt høst- og vinterslakt i driftsåret 2016/17 (kalveslaktetilskudd).

Reindrifftsavtalens ramme er ikke en overslagsbevilgning. Økt slakting medfører derfor at økte utbetalinger av de produksjonsrettede tilskuddene må finne sin inndekning innenfor gitt ramme.

Foreløpige beregninger tilsier et overforbruk i størrelsen 12-14 mill. kroner over de kostnadssenkende og direkte tilskuddene. Hovedårsaken til dette overforbruket skyldes den betydelige økningen av slakteuttaket som har funnet sted, samt at frakt og slaktekostnadene i flere tilfeller var beregnet inn i produsentprisen for vinterslaktet 2016.

Under forutsetning om Stortingets godkjenning, foreslår Statens forhandlingsutvalg at beregnet overforbruk på post 75 dekkes inn ved å bruke mindreforbruket på post 75 i 2016 på totalt 1.550.000 kroner, samt en ompostering av mindreforbruket på post 79 Velferdsordninger på totalt 350.000 kroner. Resterende dekkes inn ved at det fremmes forslag om å overføre 10,0 -12,0 mill. kroner fra Reindrifftsens utviklingsfond til kapittel 1151 post 75 Direkte tilskudd.

Dersom det viser seg at foreslått inndekning ikke er tilstrekkelig, skal avtalepartene møtes for å finne inndekning innenfor Reindrifftsavtalen 2016/2017 sin økonomiske ramme.

7. REINDRIFTSFRADRAGET

Fra og med skatteåret 2003 ble det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen.

For 2016 utgjør fradraget inntil 63.500 kroner pluss 38 pst. av inntekt i reindriftsnæring som overstiger 63.500 kroner, opp til et maksimalt fradrag på 166.400 kroner pr. skatteyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 63.500 kroner gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 63.500 kroner og 334.289 kroner, er fradraget 63.500 kroner pluss 38 pst. av næringsinntekt over 63.500 kroner. Når næringsinntekten er 334.290 kroner eller høyere, får man maksimalt fradrag på 166.400 kroner.

8. STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2017/2018

8.1 Innledning

I dette kapitlet gis det innledningsvis en omtale av Statens satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Deretter følger Statens tilbud som er bygd opp tilsvarende som for de siste års reindrifftsavtaler. De ordninger som er gjeldende gjennom Reindrifftsavtalen 2016/2017, og som ikke omtales i dette kapitlet, foreslås videreført uten endringer. Når det gjelder de avsetninger som foreslås til de enkelte ordninger, er disse i hovedsak basert på Landbruksdirektoratet anslag, samt vurderinger av markeds- og slaktesituasjonen. Dette kan innebære at avsetningene til enkelte av de direkte tilskuddsordningene kan være justerte, selv om det ikke foreslås endringer i satsene for det aktuelle tilskuddet. I kapittel 8.9 gis en oppsummering av forslaget til fordeling av den økonomiske rammen.

8.2 Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2017/2018

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriffts politikken. Statens forhandlingsutvalg ser det som sentralt at reindrifftsavtalen dreies mot og forsterker de ordningene som fører til høyere slaktevolum, og dermed i større grad bidrar til en økologisk og økonomisk bærekraftig reindriffts næring. En økologisk og økonomisk bærekraftig næring vil, etter statens vurdering, også være selve grunnlaget og forutsetningen for en kulturell bærekraftig næring og ivaretagelse av reindriften som en familiebasert næring.

På bakgrunn av de nevnte forhold, ønsker Statens forhandlingsutvalg å videreføre og styrke arbeidet med å utvikle reindriffts næringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I samsvar med regjeringsplattformen prioriteres tiltak som bygger opp om økologisk bærekraft. Ved inngåelsen av de to siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak. I tillegg er det gjennomført tiltak for å styrke og utvikle siidaandelsleders stilling, og derigjennom lagt til rette for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovedvirksomhet. I forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018 ser staten det som sentralt å fortsatt ha oppmerksomhet på disse områdene.

Rett i etterkant av prosessen med tilpassing av reintall, ser statens forhandlingsutvalg det som viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres. Dette vil bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. I tillegg vil en videreføring støtte opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. I den forbindelse understrekes det at siidaandeler som ikke følger gitte reduksjonskrav, ikke vil være tilskuddsberettiget.

Markedsituasjonen for reinsdyrkjøtt har over lengre tid vært i en positiv utvikling. Utover høsten 2016 ble det registrert at reinkjøttmarkedet ble mer utfordrende. Dette får den følge at det bygges lager hos bedriftene.

Det er særlig de dyrere stykningsdelene som er utfordrende å få omsatt i markedet. Økt lager hos bedriftene vil kunne få konsekvenser for fremtidig slakteuttak. Manglende mottaksmuligheter vil igjen få konsekvenser for reieneiernes mulighet til å holde seg innenfor det fastsatte reintallet i bruksreglene. Denne utviklingen innebærer at staten ser det som nødvendig å prioritere tiltak som legger til rette for økt omsetning og slakting.

I forhandlingene fastsettes foreløpige satser basert på bl.a. prognoser om slakteuttak fra direktoratet. For å sikre at tilskuddsutbetalingene ikke blir større enn den økonomiske rammen som Stortinget har vedtatt, vil de endelige satsene bli fastsatt når alle søknadene er registrert og kontrollert.

8.3 Bevilgning over statsbudsjettet 2017

8.3.1 Bevilgningsramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2017/2018 på 114,5 mill. kroner. Dette er tilsvarende ramme som for Reindrifftsavtalen 2016/2017.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at den økonomiske rammen også må sees i sammenheng med det etablerte reindrifftsfradraget.

8.3.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2017/2018.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll etter samråd med markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at direktoratet tar kontakt med departementet.

8.4 Utviklings- og investeringstiltak (RUF)

8.4.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår at bevilgningen til Reindriftens utviklingsfond for Reindrifftsavtalen 2017/2018 settes til 32,3 mill. kroner mot 31,6 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2016/2017. Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes tildelingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

8.4.2 Kapittel 1151 post 51 – Reindriftens utviklingsfond

Fondets regnskap for 2016 er gjort opp med et underskudd på 3,0 mill. kroner. Inntektssiden består av bevilgningen over reindrifftsavtalen for 2015/2016 på 35,6 mill. kroner, overføringer på til sammen -8,2 mill. kroner, renteinntekter på 0,4 mill. kroner, tilbakebetaling av lån på 0,2 mill. kroner, innbetalt prammeavgift på 0,3 mill. kroner, tilbakebetalte midler på 0,3 mill. kroner og en innbetaling på 0,8 mill. kroner. Kostnadssiden gjelder utbetaling av tildelinger.

Resultat	2016	2015	2014
Bevilgning over reindrifftsavtalen	35 600 000	33 700 000	33 100 000
Overføringer	-8 200 000	12 200 000	8 900 000
Renteinntekter	442 928	729 521	879 000
Tilbakebetaling av lån	229 065	216 028	291 138
Innbetalt prammeavgift	347 834	117 905	1 083 435
Tilbakebetalte midler ¹	331 397	0	42 916
Innbetalinger ²	780 000	0	0
Sum tilførsel av midler	29 531 224	46 963 454	44 296 489
Sum utbetalinger	32 526 641	37 650 580	27 971 888
Resultat	-2 995 417	9 312 873	16 324 601

Når det gjelder prognosen for 2017, understreker staten at den er usikker særlig fordi man på nåværende tidspunkt ikke vet hvor store overføringene og utbetalingene vil bli.

Balansen per 31.12. er vist i tabellen under. Eiendelssiden består av beholdningen i Norges Bank på 77,0 mill. kroner, og egenkapitalen er lik bankbeholdningen på 77,0 mill. kroner.

Balanse	2016	2015	2014
Beholdning Norges Bank	77 035 931	80 031 348	70 719 001
Sum eiendeler	77 035 931	80 031 348	70 719 001
Gjeld	0	0	526
Egenkapital	77 035 931	80 031 348	70 718 475
Sum gjeld og egenkapital	77 035 931	80 031 348	70 719 001

¹2016: Reparasjon av hytte (37.500 kr), kvinneverttet tiltak (30.000 kr), forskningsmidler (263.897 kr).

²2016: Tråante 2017 torg (780.000 kr).

Fondets ansvar per 31.12.15 utgjorde 50,9 mill. kroner. Med ansvar menes generelt det som er vedtatt, men foreløpig ikke utbetalt eller tilbakeført til de ulike ordningene. Til sammenligning utgjorde fondets ansvar 56,8 mill. kroner per 31.12.15. Ansvaret inngår ikke i fondets balanse. Årsaken til dette er at vedtatte tildelinger utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling (kontantprinsippet). Det påpekes likevel at både resultat og balanse bør ses i sammenheng med fondets ansvar.

Utestående lån per 31.12.16 utgjorde 1,8 mill. kroner, og utestående fordringer per 31.12.16 utgjorde 0,3 mill. kroner. Utestående lån og utestående fordringer inngår ikke i balansen. Årsaken til dette er at lånene utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling, og at utestående fordringer inntektsføres i sin helhet ved tilbakebetaling (kontantprinsippet).

8.4.3 Kvinnerettede tiltak

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og ikke minst gjennom aktivt arbeid i næringsorganisasjonen.

NRL har utarbeidet en strategi for likestilling i reindriften med konkrete oppfølgingspunkter. Framover vil det være av sentral betydning at NRL arbeider aktivt og målrettet med strategien, samt at NRL foretar en prioritering av de ulike tiltakene. Særlig trekkes frem viktigheten av at NRL legger til rette for økt kvinneandel i egen organisasjon. Med bakgrunn i at NRL får hovedandelen av sin organisasjonsstøtte over statsbudsjettet, finner Statens forhandlingsutvalg det riktig at NRL må forholde seg til de samme krav til kjønnsbalanse som det offentlige ved oppnevning av styrer, råd og utvalg. Det vises til kapittel 8.8 for nærmere omtale.

I sitt krav til reindriftsavtalen for 2017/2018 viste NRL til at det under fjorårets forhandlinger ble enighet om utarbeidelse av informasjonshefte for kvinner som opplyste om muligheter som ligger i reindriftsavtalen. Ved reindriftsavtaleforhandlingene 2015/2016 ble det enighet om at det forelå behov for mer informasjon om hvilke ordninger over reindriftsavtalen som gjelder for reindriftskvinnene. Landbruksdirektoratet fikk i oppgave å følge opp dette, slik at reindriftskvinnene ble informert på en egnet måte om slike muligheter, jf. Prop. 68 S, side 52 punkt 2.1.1.

Landbruksdirektoratet har stor oppmerksomhet på informasjon om de ulike støtteordningene over reindriftsavtalen, og har prioritert å legge ut informasjon på egen hjemmeside om ulike støtteordninger over reindriftsavtalen, også de ordningene som spesielt er rettet mot reindriftskvinnene.

Søknadsfrist for ordningen med tilskudd til kvinnerettede tiltak, som er to ganger i året, annonseres på forsiden av Landbruksdirektoratets nettside. I tillegg har direktoratet tatt kontakt med samisk media med oppfordring om å lage saker om de bedriftene, kvinnene eller kvinnenettverkene som har fått tilskudd til ulike prosjekter.

På www.landbruksdirektoratet.no finnes det nyttig informasjon om ordninger med kvinnerettede tiltak og avløsning ved svangerskap og fødsel, som er de tiltak som i hovedsak tar sikte på å styrke kvinnenens stilling i reindriften og fremme likestilling. På nettsiden finner man også informasjon om den nye ordningen med tilskudd til feltbarnehage, som blant annet har som formål å legge til rette for at flere kvinner deltar aktivt i driften under større reindriftsaktiviteter. Nettsiden har i tillegg lenker til søknadsskjemaer og regelverk for de enkelte ordningene.

Landbruksdirektoratet har opplevd det som problematisk at mange i reindriftnæringen ikke kjenner til direktoratets nettside godt nok etter etableringen av Landbruksdirektoratet. Direktoratet har derfor i 2017 planlagt å intensivere informasjonen for å gjøre det enklere for brukerne å følge med på søknadsfrister for de ulike ordningene over reindriftsavtalen. NRL oppfordres til å bidra med å spre denne informasjonen til næringen.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindriftsavtalen 2017/2018, men understreker at dette ikke utelukker reindriftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon søker om midler til utviklingsprosjekter.

8.4.4 Forskning og utvikling

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til forskning og veiledning i 2017.

Under reindriftsforhandlingene for 2016/2017 ba avtalepartene Landbruksdirektoratet om å arbeide for å synliggjøre forskning og forskningsresultater som er finansiert av Reindriften utviklingsfond (RUF), for omverdenen, deriblant reindriftsutøvere. Til forskningsmøtet i juni 2016 presenterte Landbruksdirektoratet en plan for hvordan de ville gjennomføre dette arbeidet.

Utgangspunktet for Landbruksdirektoratets arbeidsplan var å gjøre reindriftsfaglig forskning tilgjengelig gjennom sine hjemmesider.

Landbruksdirektoratet har i 2016 prioritert å arbeide systematisk med å avslutte forskningsprosjekt som hadde restbeløp stående igjen på fondet, selv om prosjektperiodene formelt sett var over. Gjennomgangen viste at hovedgrunnen til at det gjensto beløp på FoU-prosjekt, var at det manglet tilfredsstillende sluttrapporteringer for mange av prosjektene. Etter RUFs hovedprioriteringer og retningslinjer (heretter omtalt som RUFs handlingsplan for forskning) er forskningsmiljøer som mottar FoU-midler pliktige til å levere en økonomisk og faglig sluttrapportering. En andel av midlene (10 pst. til og med 2016) holdes tilbake til sluttrapporten er levert og godkjent.

Landbruksdirektoratet har i 2016 etterlyst sluttrapporteringer for forskningsprosjekt der disse mangler. I de tilfeller hvor direktoratet har mottatt tilfredsstillende

sluttrapporteringer, er restbeløpene blitt utbetalt. Restbeløpene er derimot tilbakeført til fondet i de tilfeller hvor direktoratet ikke har mottatt tilfredsstillende sluttrapporteringer. Per januar 2017 var det tilbakebetalt om lag 1,8 mill. kroner til RUF. Landbruksdirektoratet vil i budsjettforslaget for RUF-styret foreslå å øke den økonomiske rammen for forskningsmidler for 2017 for å kunne finansiere flere nye forskningsprosjekter, og dermed styrke den reindriftsfaglige forskningen.

For å stimulere til at forskningsmiljø som mottar RUF-støtte i tiden fremover leverer tilfredsstillende sluttrapporteringer, har direktoratet tatt initiativ overfor RUF-styret om å øke andelen av støtten som holdes tilbake til etter at sluttrapporteringen er godkjent til 20 pst. Dette ble vedtatt av RUF-styret i november 2016, samtidig som styret vedtok revideringen av RUFs handlingsplan for forskning, gjeldende fra 2017. For å gjøre forskningsresultater mer tilgjengelig for omverden, oppfordrer handlingsplanen til at vitenskapelige artikler blir publisert i open access-tidsskrifter, jf.

Kunnskapsdepartementets forslag til nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Open access-publisering innebærer at forskningsartikler er søkbare på nett, og kan leses eller lastes ned gratis, noe som bidrar til synliggjøring og tilgjengeliggjøring av forskningsresultater. Samtidig viderefører RUF kravet om at forskningsresultater skal formidles gjennom populærvitenskapelige artikler, som Landbruksdirektoratet bruker for å informere omverden om reindriftsfaglige forskningsresultater.

Landbruksdirektoratet vil fortsette arbeidet med å synliggjøre reindriftsfaglig forskning og forskningsresultater på sin hjemmeside, samt intensivere informasjonen generelt.

8.4.5 Konfliktforebyggende tiltak

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak, herunder inntil 50.000 kroner til administrering av ordningen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Statens forhandlingsutvalg påpeker viktigheten av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foretar en prioritering av innkomne søknader.

8.4.6 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og verdiskaping

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å samordne Reinprogrammet med Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat (Endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og verdiskaping). Bakgrunnen for sammenslåingen var at partene vurderte det slik at begge programmene har tilnærmet lik innretning, kundene har de samme utfordringene og at reinkjøttbedriftene har en del å hente på en tettere samordning av programmene. Videre var en samordning også en oppfølging av regjeringens målsetting om en forenkling av landbruksbyråkratiet og virkemiddelapparatet.

Ved en sammenslåing satte avtalepartene som en forutsetning at reindriften gis representasjon i styringsgruppen for Utviklingsprogrammet. Videre at Innovasjon Norge fortsatt utøver en aktiv innsats og tilrettelegging overfor programmets

reinkjøttkunder, og har stor oppmerksomhet på å få fram de muligheter som finnes i programmet og Innovasjon Norge for øvrig.

Styringsgruppen for Reinprogrammet behandlet sin sluttrapport under sitt siste møte 27. november 2014. I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016 sluttet avtalepartene seg til styringsgruppens anbefalinger, og forutsatte at styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet følger opp og ivaretar gitte anbefalinger. Avtalepartene sluttet seg også til styringsgruppens anbefalinger om at reindrifftsavtalens økonomiske andel blir øremerket i det nye programmet. Dette gjaldt også gjenstående bevilgning på Reinprogrammet.

Statens forhandlingsutvalg forutsetter at avtalepartenes føringer følges opp av styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet.

Statens forhandlingsutvalg slutter seg til Innovasjon Norge sine anbefalinger til målrettede tiltak for avtaleåret 2017/2018 gitt i brev til avtalepartene den 3. januar 2017.

For Reindrifftsavtalen 2017/2018 foreslår Statens forhandlingsutvalg en bevilgning på 8,2 mill. kroner inkludert administreringen av programmet.

8.4.7 Fagbrevordningen

Avtalepartene har gitt tydelige signaler om at fagbrevordningen vil bli avvirket dersom Opplæringskontoret ikke finner andre finansieringskilder. Bakgrunnen for dette er at avtalepartene ikke finner det naturlig at en slik ordning blir finansiert over en næringsavtale.

Med bakgrunn i tidligere enighet, foreslår Statens forhandlingsutvalg en styrt avvikling av dagens ordning finansiert over reindrifftsavtalen, og foreslår en bevilgning på 1,0 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønn til lærlinger, forsikringer, reiser samt drift av opplæringskontoret.

8.4.8 Markedstiltak

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å etablere et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Markedet for reinkjøtt har over tid vært i en positiv utvikling. Nå får Markedsutvalget signaler om at markedet er mer utfordrende, og at enkelte bedrifter har mer varer på lager enn på samme tid i fjor. En mulig forklaring på denne utviklingen er det høye prisnivået.

Statens forhandlingsutvalg understreker den store betydningen av å opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen, og til å ivareta reinkjøttets posisjon i markedet.

Statens forhandlingsutvalg viser til at funksjonstiden til det sittende utvalget går ut den 30. juni. I den forbindelse legger Statens forhandlingsutvalg opp til at man i løpet av forhandlingene drøfter sammensetningen av nytt utvalg.

Markedsutvalget har i samarbeid med Utviklingsprogrammet gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Nytt seminar er planlagt den 30. og 31. mai. Statens forhandlingsutvalg foreslår at samarbeidet med Utviklingsprogrammet om et bransjetreff videreføres i 2018.

For å øke omsetningen av norsk reinsdyrkjøtt, ser Statens forhandlingsutvalg behov for at Markedsutvalget øker aktivitetsnivået. Med dette som utgangspunkt, foreslår Statens forhandlingsutvalg at Markedsutvalgets aktiviteter tilpasses innenfor en ramme på 5,0 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2017/2018 pluss overført beløp fra 2016. Dette innebærer at bevilgningen til Markedsutvalget blir på samme nivå som for perioden 2010 – 2015.

8.4.9 Reintransport/pramming

I Reindrifftsavtalen 2016/2017 ble det bevilget 3,2 millioner kroner til gjennomføring av pramming av rein. Dette var en nedgang fra tidligere avtaler. Bakgrunnen for reduksjonen var en oppfølging fra konklusjonene fra en arbeidsgruppe som ble nedsatt i forbindelse med Reindrifftsavtalen 2014/2015. Konklusjonen til arbeidsgruppen var at det var mulig å redusere kostnadene ved at seilingsplanen ble kuttet med 40 % gjennom å kutte antall seilingsdøgn på høsten.

I 2016 kom det for første gang klager fra reineiere som ikke fikk være med på prammingen.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det over reindrifftsavtalen legges til rette for å opprettholde det eksisterende tilbudet. Videre har Fylkesmannen i Finnmark varslet et mulig ekstraordinært behov for økning i antall døgn i 2017. Årsaken til dette er at det per i dag ikke er mulig å transportere rein i transitt via Finland på grunn av strenge restriksjoner knyttet til sykdommen CWD.

De administrative utgiftene ved ordningen har økt de siste årene. Statens forhandlingsutvalg foreslår derfor at egenandelen for transporten økes med 3 kroner pr. rein, dvs fra 12 kroner til 15 kroner. Økningen i innbetalingen vil ligge på om lag 75.000 kroner pr år (til sammen om lag 375.000 kroner). Dette kan resultere i at de som prammer korte strekninger eller som har mulighet for annen transport, kan motiveres til å velge annen transport enn sjøveien, noe som igjen kan redusere bruken av pramming.

På bakgrunn av de nevnte forhold, foreslår Statens forhandlingsutvalg en avsetning på 4,5 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er en økning på 1,3 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2016/2017.

8.4.10 Reindrifftsanlegg

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre satser for tilskudd til anlegg. Videre foreslås en videreføring av gitte vilkår om at det ikke skal gis tilskudd til anlegg til siidaandeler som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, samt for reinbeitedistrikt som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag*. Det foreslås ingen øremerkinger verken til enkelttiltak eller til en avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2017/2018.

8.4.11 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

Under Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å utrede mulighetene for å utvikle og etablere lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften. På den bakgrunn ble det gjennomført et pilotprosjekt i Finnmark. Erfaringer og anbefalinger fra dette prosjektet ble lagt frem 28. november 2014 i rapporten "Lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften. Rapport fra pilotprosjektet "Ut på vidda", utført høsten 2014". Her ble det blant annet anbefalt å etablere et flerårig prosjekt som ledd i å utvikle en permanent ordning med lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften.

På bakgrunn av anbefalingene i rapporten, ble avtalepartene under reindrifftsavtalen 2014/2015 enige om at det i en oppstartfase settes av midler til et treårig prosjekt over reindrifftsavtalen. Hensikten med gjennomføringen av prosjektet er å få et grunnlag for å vurdere om ordningen skal gjøres permanent. Til det første året av prosjektperioden ble det satt av 1 mill.kroner.

På grunn av at oppstart av prosjektet ble forsinket med ett år, ble det ikke som tidligere forutsatt satt av midler over fjorårets reindrifftsavtale til aktiviteter i prosjektet. Imidlertid ble det satt av midler til engasjement av sekretær/prosjektleder hos Fylkesmannen i Troms, totalt 250 000 kroner.

Prosjektet er nå kommet inn i en aktiv fase der det er igangsatt mange aktiviteter rettet mot både kommuner og reindrifften. Det er utarbeidet konkrete planer for det videre arbeid, med forslag til budsjett for neste periode.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det over Reindrifftsavtalen 2017/2018 settes av 1,0 mill.kroner til prosjektet.

8.4.12 Nytt klassifiseringssystem

Nytt klassifiseringssystem ble innført fra høsten 2015. Det er utarbeidet et regelverk for nytt klassifiseringssystem. Regelverket er samlet i en Klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt. Regelverket inneholder også regler for pussing av slakt, hvordan et reinsdyrslakt skal se ut ved veiing, tidspunkt for varmveiing av slakt, varmvektssvinn og

for merking av reinsdyrslakt. Det er også vedtatt regelverk for aspirantopplæring og sertifisering av nye klassifisører, etterutdanning av godkjente klassifisører og regelverk for klassifiserings- og pussekontroller ved reinsdyrslakteriene.

Ved innføring av nytt klassifiseringssystem fikk slakteriene tilskudd på opp mot 50.000 kroner til innkjøp av nye terminalløsninger. Etter tilbakemelding fra Animalia er det to mindre slakterier som ennå ikke har fått nytt klassifiseringssystem på plass.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 0,75 mill. kroner til drift av nytt klassifiseringssystem, samt 100.000 kroner til innkjøp av terminalløsninger for de to slakteriene som ennå ikke har fått etablert løsninger for bruk av det nye klassifiseringssystemet.

8.4.13 Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder

I samtlige reinbeiteområder ligger det betydelige mengder med gammelt gjerdemateriell som bør fjernes. Avtalepartene er enige om at de som har oppført ulovlige gjerder også har et ansvar for å fjerne dem, men at dette i flere distrikter i liten grad er fulgt opp. Gjerdemateriell som blir liggende er til hinder og skade for både vilt og personer som ferdes i naturen. Gammelt gjerdemateriell som kan knyttes til reindriften kan også være et omdømmeproblem.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å iverksette et prosjekt som har som formål å få fjernet gammelt gjerdemateriell. Ordningen ble tidsbegrenset og knyttet til avtaleåret 2015/2016 for Troms og Nordland reinbeiteområder. For avtaleåret 2016/2017 er ordningen gjort gjeldende for Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

Statens forhandlingsutvalg slutter seg til forslag fra NRL om at ordningen gjøres gjeldende for Vest-Finnmark reinbeiteområde for avtaleåret 2017/2018.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 1,0 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder i avtaleåret 2017/2018. For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

8.4.14 Støtte til kurs i bruk av krumkniv

NRL har fremmet krav om at RUF kan benyttes til kurs i bruk av krumkniv.

Statens forhandlingsutvalg viser til at det allerede finnes en mulighet for støtte til krumknivkurs ved at RUF-forskriftens § 1-5 annet ledd bokstav e åpner for slik støtte.

8.4.15 Individmerkning av rein

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det etableres en ordning finansiert over RUF til individmerking av rein, herunder til innkjøp av både plastmerker og elektroniske merker. Etter Statens forhandlingsutvalgs vurderinger vil individmerking sikre mer presise og mindre ressurskrevende reintellinger og en bedre overvåking av

dyrehelsesituasjonen, til nytte både for næringen og myndighetene. Individmerking vil også lettere dokumentere rovvilttap og avhjelpe slakterienes arbeid med å identifisere reineiere og dermed effektivisere slakteoppjøret.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 500.000 kroner til individmerking av rein i avtaleåret 2017/2018. Det utarbeides en egen forskrift for ordningen.

8.4.16 Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å få gjennomført et prosjekt knyttet til utvikling av reindriftens arealbrukskart. Hensikten med prosjektet var å få etablert kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts grenser. Videre at kartene utvikles til å bli helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindriftnæringen, offentlig forvaltning og utbyggere.

Det gjenstår noe utviklingsarbeid før avtalepartenes intensjoner med utviklingen av kartene er fullt ut ivaretatt. Det meste av dette utviklingsarbeidet følges opp av Landbruksdirektoratet, og finansieres over direktoratets budsjettkapittel. Imidlertid er det enkelte delprosjekter som Statens forhandlingsutvalg finner både naturlig og riktig blir finansiert over reindrifftsavtalen. Med dette som utgangspunkt, foreslår Statens forhandlingsutvalg at følgende delprosjekter finansieres over Reindrifftsavtalen 2017/2018:

- Begrepsavklaringsprosjekt. Det er behov for en gjennomgang av begreper og definisjoner tilknyttet reindriftens arealbrukskart, slik at forvaltning, næring og samfunnet for øvrig har felles forståelse for begrepsbruken.
- Tilretteleggelse for bruk av flere temalag i Kilden. Dette gir nye muligheter for presentasjon og analyse av ekstern arealbruk i reindrifftsområder.
- Vurdering av muligheter til å implementere historiske reindrifftsdata i Kilden, slik at man kan analysere endringer i reindriftens arealbruk over tid.

Landbruksdirektoratet leder prosjektarbeidet. Den etablerte arbeidsgruppa videreføres med deltakere fra Fylkesmannen og NRL, og skal drøfte aktuelle problemstillinger ved gjennomføringen av prosjektet. Arbeidsgruppen vil også bli trukket inn i direktoratets øvrige arbeid med utvikling av arealbrukskartene der det er naturlig. Dersom arbeidsgruppa foreslår justeringer i fastsatt prosjektplan, skal saken legges frem for avtalepartene. Landbruksdirektoratet gir en statusrapport til forskriftsmøtet våren 2017, herunder en orientering om videre framdrift for prosjektet.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 300.000 kroner til utvikling av arealbrukskartene over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

8.4.17 Andre ordninger som sorterer under RUF

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke-øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

Utover de ordningene som er omtalt ovenfor, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene som i dag sorterer under Reindriften utviklingsfond.

8.5 Utredninger/oppfølginger av rapporter finansiert over RUF

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det igangsettes flere utredninger finansiert over RUF, samt at avtalepartene i løpet av forhandlingene drøfter oppfølgingen av Selvstyrer rapporten.

Statens forhandlingsutvalg forutsetter at avtalepartene i løpet av forhandlingene blir enige om mandat for utredningene, samt avsettingen over RUF for gjennomføring av både utredningene og oppfølgingen av Selvstyrer rapporten.

8.5.1 Utredning for å avdekke mulighetene for å knytte de direkte tilskuddsordningene til nytt klassifiseringssystem

Høsten 2015 ble det innført et nytt rapporterings- og klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Nytt klassifiseringssystem premierer levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette stimulerer reneierne til å øke inntjeningen av den enkelte rein. Allerede høsten 2015 så man positive effekter av nytt klassifiseringssystem ved økt slaktning av kalv, og økt bevisstgjøring omkring levering av rein med god kjøttfylde. Fram mot forhandlingene om Reindriftsavtalen 2018/2019 foreslår Statens forhandlingsutvalg å gjennomføre en utredning for å få vurdert endringer i dagens tilskuddsordninger som knytter sammen de direkte tilskuddene og nytt klassifiseringssystem.

Det foreslås at NIBIO gis oppdrag med å foreta utredningen, og at det etableres en referansegruppe med medlemmer fra avtalepartene.

8.5.2 Utredning av innretning og organisering av HMS-tiltak i reindriften

Reindriften har dessverre i løpet av de siste årene opplevd en rekke alvorlige ulykker. NRL viser i sitt krav til at det er behov for å få utredet hvordan helse, miljø og sikkerhet i reindriften kan organiseres og ivaretas. Målet med dette arbeidet er å få på plass en HMS-tjeneste som er tilpasset reindriften, og som kan veilede og bistå reneierne. Statens forhandlingsutvalg slutter seg til NRLs krav om at det gjennomføres en utredning for hvordan HMS-tiltak i reindriften kan ivaretas og organiseres. Sentralt i en

slik utredning er å se på hvordan HMS tiltak i jordbruket ivaretas, herunder muligheten for om Norsk landbruksrådgivning også kan følge opp HMS-tiltak i reindriften.

Det foreslås at avtalepartene nedsetter en arbeidsgruppe hvor også Norsk landbruksrådgivning og Matmerk/KSL inviteres til å delta.

8.5.3 Oppfølging av selvstyrerapporten

Reindriftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindriftnæringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvar for at reindriften er bærekraftig. Reindriftnæringen står overfor store utfordringer fremover i tid for å sikre en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. En videreutvikling av lokalt styre vil være viktig for å nå gitte reindriftpolitiske mål.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble det avtalt å igangsette et prosjekt for å styrke reindriftnæringens evne til selvstyre og internkontroll. Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe som ble ledet av Landbruksdirektoratet. Videre ble det utarbeidet et mandat og en framdriftsplan for arbeidet.

Arbeidsgruppen overleverte sin rapport i desember 2016, og rapporten ble presentert for avtalepartene under oppstartsmøte den 14. desember.

I samsvar med NRLs krav, legges det opp til at man under de kommende forhandlingene drøfter oppfølgingen av rapporten. I den forbindelse vil Statens forhandlingsutvalg særlig trekke frem forslag fra arbeidsgruppen om kompetansehevende tiltak rettet mot reindriftnæringen.

8.6 Kostnadsenkende og direkte tilskudd

8.6.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og på den måten legge til rette for de reindriftsutøverne som har sin hovedinntekt fra reindriften.

I forhandlingene om de tre siste års reindriftsavtaleforhandlinger har avtalepartene valgt å prioritere en ekstra økning av de direkte tilskuddene som en stimulering til økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Denne stimuleringen har virket etter hensikten ved at slakteuttaket har økt med hele 20.000 rein siden 2014.

En stor økning av både produsentprisen og slakteuttaket de siste årene har medført at man i 2016 hadde et betydelig overforbruk på de direkte tilskuddspostene. Likeledes er det med utgangspunkt i slakteuttaket i 2016, beregnet et betydelig overforbruk i 2017. Overforbruket dekkes inn ved å redusere fondskapitalen og enkelte av avsetningene over Reindriften utviklingsfond. Det positive ved dette er at reieneierne har slaktet slik at innrapporterte reintall i hovedsak er i samsvar med det fastsatte.

Utfordringen fremover er å sikre et stabilt reintall i samsvar med beiteressursen. Utviklingen av markedsituasjonen er bekymringsfull. En betydelig reduksjon i produsentprisen og manglende mottaksmulighet kan medføre at reintallet på nytt øker utover det som er bærekraftig forsvarlig. For å hindre dette, vil det være avgjørende at man bruker virkemidlene over reindrifftsavtalen til både å sikre økt omsetning og slakting av rein.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 73,5 mill. kroner til kostnadsenkende og direkte tilskudd for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er en reduksjon på 0,7 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2016/2017.

Statens forhandlingsutvalg understreker at bevilgningene over post 75 er styrende, og LMD kan etter samråd med NRL justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen. For nærmere omtale se kapittel 6.2.

8.6.2 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindrifften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnlaget, sikring av reindrifftens arealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

Det foreslås en avsetning på 10,4 mill. kroner til distriktstilskudd for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er tilsvarende bevilgning som i gjeldende avtale.

8.6.3 Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre gjeldende regelverk med bortfall av tilskudd dersom siidaandelene ikke har redusert i samsvar med Reindrifftsstyrets vedtatte reduksjon. Tilsvarende dersom siidaandelen har bidratt til å øke siidaens totale reintall siste driftsår slik at reintallet overskrider fastsatt reintall for siidaen.

I henhold til Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 2 a tredje ledd, er et av grunnvilkårene for tilskudd at "leder av siidaandelen og dennes ektefelle eller samboer og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel til sammen må eie minimum 85 pst av reintallet i siidaandelen". I henhold til § 2 b annet ledd blir tilskuddet til siidaandeler som ikke tilfredsstiller vilkåret i § 2a tredje ledd, avkortet med 5 pst.

Kravet om at 85 pst av reintallet i siidaandelen skal eies av siidaandelsleders kjernefamilie for å kunne få uavkortet tilskudd, ble innført i forskriften fra og med avtaleåret 2013/2014. Begrunnelse for innføring av vilkåret var avtalepartenes ønske om å stimulere til at reinen i det vesentligste eies av kjernefamilien, jf. sluttprotokoll for Reindrifftsavtalen 2013/2014 punkt 2.2.1.

Erfaringene viser at ordningen er utfordrende å forvalte. Ordningen har samtidig forholdsvis liten betydning for utbetaling av tilskudd, da det kun har vært 22

siidaandeler som har fått avkortet tilskuddet med bakgrunn i manglende oppfølging av dette vilkåret.

På bakgrunn av de nevnte forhold og mål om økt forenkling og effektivisering av forvaltningen, slutter Statens forhandlingsutvalg seg til NRLs forslag om at kravet i forskriftens § 2a tredje ledd om at leder av siidaandel med nærmeste familie, samt søsken til leder må eie 85 pst av reintallet, tas ut.

For øvrig foreslås ingen endringer i de generelle vilkårene.

8.6.4 Produksjonspremie

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreforedling i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

I henhold til gjeldende regelverk beregnes Siidaandelens produksjonspremie med 37 pst. av avgiftspliktig salgsinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen. Avgiftsfrie salgsinntekter, salg av livdyr, og frakt- og slaktekostnader inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig salgsinntekt som overstiger 600.000 kroner per siidaandel og 1.000.000 kroner per tamreinlag.

For å tilpasse ordningen innenfor gitte rammer, foreslår Statens forhandlingsutvalg å redusere beregningsprosenten fra 37 pst. til 34 pst.

Det foreslås en avsetning på 33,5 mill. kroner til produksjonspremieordningen for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er en økning på 4,0 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

8.6.5 Kalveslaktetilskudd

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

For å tilpasse ordningen innenfor gitte rammer, foreslår statens forhandlingsutvalg å redusere kalveslaktetilskuddet fra 475 kroner til 450 kroner per kalv. For øvrig foreslås ingen endringer i gjeldende regelverk.

Det foreslås en avsetning på 22,0 mill. kroner til kalveslaktetilskuddsordningen for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er en reduksjon 4,6 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

8.6.6 Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,4 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er tilsvarende avsetning som i gjeldende avtale.

8.6.7 Etableringstilskudd

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindrifftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet stimulere til strukturendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,9 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd over Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er tilsvarende avsetning som i gjeldende avtale.

8.6.8 Ektefellestilskudd

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindrifften.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,5 mill. kroner til ordningen med ektefelle- og samboertillegg over Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er en reduksjon på 0,1 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

8.6.9 Frakttilskudd

Tilskudd til frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Utover de nevnte formål bidrar frakttilskuddet til økt konkurranse om råstoffet.

Statens forhandlingsutvalg viser til at ved næringsmessig transport av dyr, gjelder lov om dyrevelferd og forskrift om næringsmessig transport av dyr. Regelverket forvaltes av Mattilsynet, som med hjemmel i ovennevnte regelverk stiller visse krav til blant annet transportør når det foregår transport av levende rein i forbindelse med slakting. Dette er ikke gjenspeilet i dagens fraktforskrift. På den bakgrunn foreslår Statens forhandlingsutvalg at det innføres ny bokstav e i § 2 om vilkår for å få tilskudd til frakt som lyder følgende:

"Transportør som utfører frakt av levende rein og transportmiddel som brukes i forbindelse med dette, må ha alle nødvendige godkjenninger og tilfredsstillende samtlige krav i forskrift om næringsmessig transport av dyr kapittel 3".

Utover nevnte forslag og en forenkling i regelverket, foreslår Statens forhandlingsutvalg en videreføring av gjeldende satser og regelverk.

Det foreslås en avsetning på 2,5 mill. kroner til ordningen med frakt av rein over Reindrifftsavtalen 2017/2018. Dette er tilsvarende avsetning som i gjeldende avtale.

8.6.10 Rapportering av slaktet rein

Det har vært utfordringer å få inn rapporteringer i henhold til gitte krav. Manglende rapportering gir bl.a. Landbruksdirektoratet utfordringer i forvaltningskontrollen, samt at det gir Markedsutvalget et ufullstendig grunnlag i planlegging og gjennomføring av markeds kampanjer. Statens forhandlingsutvalg foreslår derfor at Animalia, systemleverandøren Metas, Landbruksdirektoratet og lederen av klassifiseringsutvalget foretar en gjennomgang av muligheten for hvordan rapporteringene til Animalia kan benyttes for å sikre en mer effektiv rapportering i samsvar med formålet og vilkårene i forskriften. Forslagene fra gjennomgangen legges fram for avtalepartene i eget møte.

I henhold til *Forskrift om rapportering av slaktet rein* kan de som slakter rein søke om økonomisk støtte til å gjennomføre de aldersbestemmelser som kreves.

Foruten at det legges opp til en forenkling i rapporteringsrutinene, foreslår Statens forhandlingsutvalg en videreføring av gjeldende satser og regelverk.

8.7 Velferdsordninger

Det avsettes 1,0 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon. Gjeldende regelverk og satser foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,0 mill. kroner til ordningen med avløsning ved svangerskap og fødsel. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindrifftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap og fødsel forvaltes av Landbruksdirektoratet. Gjeldende satser foreslås videreført.

Bevilgningen til sykepengeordningen foreslås videreført med 0,6 mill. kroner. Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det foreslås en bevilgning på 2,6 mill. kroner til velferdsordninger over Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2016/2017.

8.8 Organisasjonstilskudd

Statens forhandlingsutvalg vil påpeke det særskilte med at NRLs drift i all hovedsak blir finansiert over statsbudsjettet. Med dette som utgangspunkt, foreslår Statens forhandlingsutvalg at det innføres vilkår om at NRLs styre og lokallag ivaretar krav til kjønnsbalanse gitt i Likestillingsloven § 13.

Innenfor en redusert budsjetttramme foreslår Statens forhandlingsutvalg å opprettholde organisasjonstilskuddet med 6,1 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften. I forbindelse med HMS-arbeidet forutsettes det som før en egenandel på 10 pst. fra brukere av tjenesten.

Statens forhandlingsutvalg presiserer at tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2018. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

8.9 Fordeling av tilbudets ramme

Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2016/2017	Forslag til avtalen for 2017/2018	Differanse 2016/2017 og 2017/2018
51	Reindriftens utviklingsfond	31,6	32,3	0,7
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	-
75	Direkte tilskudd	74,2	73,5	- 0,7
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	-
	Sum	114,5	114,5	-

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner):

Formål	Avtalen 2016/2017, tildelingsramme	Avtalen 2017/2018, tildelingsramme
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,45
Utviklingsprogrammet	5,50	8,20
Fagbrevordningen	2,00	1,00
Markedstiltak	4,00	5,00
Pramming	3,20	4,50
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	0,25	1,00
Drift av klassifiseringssystemet	0,60	0,85
Fjerning av gammelt gjerdemateriell mm	1,00	1,00
Reindrifftsaglig medvirkning i regional forvaltning	0,50	0,50
Utvikling av NRL som organisasjon	1,50	-
Individmerking av rein	-	0,50
Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart	-	0,30
Til disposisjon for RUF's styre	14,05	8,00
Sum	35,60	32,30

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Avtalen 2016/2017	Avtalen 2017/2018
Distriktstilskudd	10,4	10,4
Produksjonspremie	29,5	33,5
Kalveslaktetilskudd	26,6	22,0
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1,4	1,4
Etableringstilskudd	1,9	1,9
Ektefellestilskudd	1,6	1,5
Frakttilskudd	2,5	2,5
Tilskudd til rapportering av rein	0,3	0,3
Sum	74,2	73,5

9. FORHOLD UTENFOR RAMMEN FOR REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE

9.1 Togpåkjørsler

I etterkant av overleveringen av NRLs krav, oversendte Landbruks- og matdepartementet anmodningen fra NRL om reinpåkjørsler på jernbane til Samferdselsdepartementet. Konkret ønsket NRL tilbakemelding på foreløpige funn vedrørende en utredning som omhandler påkjørsler av rein og jernbanedirektoratets tanker om hvordan antall påkjørsler skal reduseres innen kort tid.

I sin respons viser Samferdselsdepartementet til at FoU-prosjektet ledes av NINA og er kalt "Tamreinpåkjørsler langs Nordlandsbanen". Bane Nord fikk oversendt et utkast til forskningsrapporten i januar 2017, og de er i gang med å gi tilbakemelding på denne. Det foreløpige utkastet peker på at dyrepåkjørsler ikke kan løses bare ved enkle grep slik som gjerde. Det kreves tversektoriell og langsiktig planlegging. Bane Nord vil fremover se på muligheten for å tilpasse sine sikkerhetsrutiner til de lokale utfordringene. Større investeringer vil følge eventuelle bestillinger fra Jernbanedirektoratet. NINA vil ferdigstille et endelig utkast av rapporten senest 28. februar 2017. Intensjonen er at gjennomførte forskningsprosjekter skal danne grunnlag for å revidere handlingsplanen mot dyrepåkjørsler.

På Nordlandsbanen er det bygget følgende gjerder (vilt/reingjerder):

- Saltfjellet 4 km (bygget i 2010)
- Holmvassdal 9,4 km (bygget i 2014)
- Øvre Saltdal 6,6 km (Påbegynt i 2016 og ferdigstilles i 2017)

I 2016 er det brukt 10,6 mill. kroner til bygging av gjerdet på strekningen Øvre Saltdal. Dette gjerdet skal forlenges i 2017 med 1 km til en kostnad på 2,2 mill. kroner. Videre er det i 2017 gitt tilsagn til forlengelse av gjerde i Holmvassdal med om lag 1 km og 2,6 mill. kroner til viltgjerde på Laksfors-Mosjøen. I forbindelse med FoU prosjektet vurderer Bane Nord bygging av et 24 km gjerde sør for Mosjøen.

Utover finansiering av gjerder, gir Bane Nord midler til utsatte distrikt til forebyggende tiltak for å forhindre påkjørsler av rein. Midlene skal være øremerket bruk av helikopter for flytting av rein eller oppføring av fôringssteder.

9.2 Skrantesjuka (Chronic Wasting Disease CWD)

Skrantesjuka (Chronic Wasting Disease (CWD)) ble for første gang påvist hos en villrein i Norge i 2016. Samme år ble det funnet ytterligere to positive prøver på villrein og på to elger. Dette er så langt de eneste tilfellene av CWD hos hjortedyr i Europa.

En midlertidig forskrift ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 11. juli i 2016 for å forhindre spredning av CWD. Med enkelte endringer ble forskriften videreført fra desember 2016, og innebærer at det er innført forbud mot luktestoff, og begrensninger for fôring og bruk av saltslikkestein til hjortedyr. Det er heller ikke lov å flytte levende

hjordedyr over fylkes- eller landegrensene, og Mattilsynet må varsles ved sykdom på hjordedyr. I forskriftene er det lagt inn enkelte unntak for reindriften.

Høsten 2016 gjennomførte Mattilsynet og Miljødirektoratet en nasjonal kartlegging av skrantesjuka. Jegere i utvalgte kommuner og villreinområder leverte hoder fra felte elg, hjort og villrein. I tillegg har Mattilsynet tatt prøver av oppdrettshjort og tamrein. Totalt ble det tatt prøver av om lag 10.000 hjortevilt. Det er ikke funnet flere positive prøver.

Etter utbruddet av skrantesjuka hos villreinen i Nordfjella, har det hersket stor bekymring hos Filefjell tamreinlag for at smitten skulle spre seg over i deres flokk. De har igangsatt intensiv gjeting og overvåking. Etter hvert som beitesituasjonen for villreinen har blitt forverret, har denne oppgaven blitt svært vanskelig og utfordrende.

LMD er kjent med at Klima- og miljødepartementet nylig har vært i kontakt med SNO som tar sikte på å løse situasjonen med tjenestekjøp fra tamreinlaget. På den måten får de myndighet til å kjøre snøscooter og felle rein med unormal atferd eller som har krysset grensen. Videre vil SNO ansatte på Geilo og Skinnarbu også følge opp.

Utover en planlagt kartlegging av skrantesjuka også i 2017, vurderes løpende ulike tiltak for å hindre spredning av sykdommen.

9.3 Håndtering av slakteavfall og tap av rein til rovvilt

Til orientering har Klima- og miljødepartementet meldt tilbake til Landbruks- og matdepartementet om at de stiller seg positiv til et møte med NRL på politisk nivå for å drøfte håndtering av slakteavfall, og tap av rein til rovvilt. Det anmodes om at NRL tar kontakt for å avklare dato for et slikt møte.

9.4 SRU 2 og behandling av arealsaker i tråd med folkeretten

LMD har anmodet Kommunal- og regionaldepartementet (KMD) om en vurdering av NRLs krav knyttet til oppfølging av SRU II, samt NRL hensvisning til at arealsaker skal behandles i tråd med folkerettslige prinsipper og urfolksretten, herunder at prinsippet nedfelt i FNs sluttokument fra 2014 og FNs erklæring om urfolksrettigheter (Urfolksdeklarasjonen) etterleves.

9.4.1 SRU 2

Det gjenoppnevnte Samerettsutvalget avga sin utredning NOU 2007: 13 Den nye sameretten (Samerettsutvalget 2) i desember 2007. Utvalget foreslår å lovfeste plikten til å konsultere samiske interesser, å opprette en kommisjon som skal kartlegge eksisterende eier- og bruksrettigheter i de samiske områdene fra Troms fylke og sørover, og å opprette en ny forvaltningsordning for Statskogs grunn i Nordland og Troms. Utvalget foreslår i tillegg en rekke andre lovendringer.

Forslagene fra Samerettsutvalget omfatter spørsmål av ulik kompleksitet, og berører flere departementer. I henhold til sektoransvaret er det de ulike departementene som har ansvar for å vurdere forslagene på sine fagområder. Oppfølgingen skjer derfor i

ulike prosesser. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har startet konsultasjoner med Sametinget om lovfesting av plikten til å konsultere i samiske interesser.

Forslaget som gjelder kartlegging av eksisterende rettigheter, er til vurdering i Justisdepartementet. Når det gjelder forslaget om en ny forvaltningsordning for Statskogs grunn i Nordland og Troms, har det vært enighet mellom Sametinget og departementene om foreløpig å prioritere de andre delene av utvalgets forslag.

9.4.2 Behandling av arealsaker i tråd med folkeretten

Norske myndigheters forståelse av konsultasjoner og fritt og informert forhåndssamtykke fremgår av Norges addendum til FNs spesialrapport om menneskerettighetssituasjonen i Sápmi. Her heter det bl.a. følgende (norsk oversettelse):

"ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6 slår fast en plikt til å konsultere urfolk når det vurderes å innføre lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem. Konsultasjonene skal gjennomføres i god tro og på en passende måte ut i fra forholdene, med *formål om* å oppnå enighet eller få samtykke til det foreslåtte tiltaket. Artikkel 6 oppstiller imidlertid ikke en plikt til å oppnå enighet eller samtykke.

FNs urfolkserklæring er ikke et juridisk bindende dokument, men gir viktig veiledning og setter standard for hva man skal søke å oppnå. Artikkel 19 i urfolkserklæringen sier at stater skal konsultere i god tro med mål om å oppnå fritt og informert forhåndssamtykke. Urfolkserklæringen må tolkes i tråd med internasjonal rett. Rekkevidden av artikkel 19 må derfor bli bestemt ut fra tolkning av lignende konsultasjonsbestemmelser i andre internasjonale juridiske instrumenter.

Vi viser også til Norges stemmeforklaring til urfolkserklæringen:

"... Anerkjennelse av retten til selvbestemmelse, som det vises til denne erklæringen, stiller krav til at urfolk har full og effektiv deltakelse i et demokratisk samfunn og i beslutningsprosesser som er relevante for berørte urfolk. Flere artikler i erklæringen spesifiserer hvordan retten til selvbestemmelse kan utøves. Erklæringen legger vekt på at retten til selvbestemmelse må utøves i overensstemmelse med internasjonal rett. Konsultasjoner med vedkommende folk er et av tiltakene som er skissert i erklæringen. Norge har ratifisert ILO-konvensjon nr. 169 og har implementert konsultasjonsbestemmelsene i den konvensjonen. Selvbestemmelse utøves videre gjennom Sametinget som et folkevalgt organ med myndighet til å fatte beslutninger og gi råd innenfor rammene av gjeldende rett.

Regjeringen har også inngått en avtale med Sametinget som fastsetter prosedyrer for konsultasjoner mellom regjeringen og Sametinget."

Tiltak som vil bety en nektelse av retten til et fellesskap til å utøve sin kultur, er uforenlig med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Vi er kjent med Menneskerettskomiteens uttalelse – Communication No. 1457/2006, Ángela Poma Poma v. Peru. I denne saken uttalte Menneskerettighetskomiteen at etter deres syn forutsetter tiltak som i betydelig grad setter i fare eller griper inn i tradisjonelle nærings- eller leveveier av vesentlig betydning for en minoritet eller urfolkssamfunn, et fritt og informert forhåndssamtykke av medlemmene i samfunnet.

Uttalelsen fra Menneskerettskomiteen gjelder tiltak som i betydelig grad setter i fare eller griper inn i tradisjonelle nærings- eller leveveier av vesentlig betydning for urfolkssamfunn. En generelt krav om å oppnå et fritt og informert forhåndssamtykke ("rett til veto") kan ikke utledes av SP artikkel 27."